

Carl De Keyzer, Belg bij Magnum, reist Keizer Karel achterna

Carl De Keyzer, 41.

Foto: Jan VAN DER PERRE

GENT Jan BEX

Leonardo Di Caprio is een liefhebber van zijn foto's. Jan Hoet ook. Telkens als Carl De Keyzer klaar is met een nieuw project, maakt Jan Hoet als vanzelfsprekend plaats in het museum. En dus zijn in het Gentse S.M.A.K. nog tot 30 juli foto's van EVROPA te zien, het jongste werk van De Keyzer. Afstandelijke foto's. In zwart-wit. Zonder vals sentiment. Deze keer was het niet Le Monde, niet Magnum, Coca Cola, of Life Magazine, maar het Keizer Karel-jaar dat hem wilde. Het werd, na enig overleg, het achterna reizen van de historische plekken die Karel V, die andere keizer, ooit aangedaan heeft. Een vage opdracht, vond ook Vlaanderens topfotograaf, maar waaruit hij toch een reeks beklijvende foto's puurde. De Keyzer focuste op die oude Europese burcht, op haar oude machten, haar oude gewoontes, en vooral, op wat daar nog van rest. Kritisch? Jazeker. Een snelle hap? Neen. Net zoals de mens Carl De Keyzer.

© Carl DE KEYZER / Magnum

EVROPA 1: Napoli, 1999.

«Een beeld voor Europa als burcht. Je ziet een doorgewone poort in Napels en twee nonnen die naar buiten kijken. 'Islam' staat op de muur gekalkt. Buiten Europa stond in keizer Karels tijd inderdaad de islam te dringen. Maar moet ik dat nu echt uitleggen?»

Fotograaf met pleinvrees

Keizer Karel

«Karel V achterna reizen is uiteindelijk een compromis geweest. Ik wilde zeker niet een Karel V-roadmovie maken. De man is op 2000 plekken in Europa geweest. Bekend terrein, Europa. Probeer in Firenze nog iets interessants te maken. Je struikelt er over de toeristen. En de figuur zelf inspireert me matig. Doet me denken aan het college in Kortrijk waar ze de nadruk legden op het glorie-rijke van de meneer, die meteen ook voor een deel het bestaan van België legitimeerde. Pas later is het tot mij doorgedrongen dat alles veel ruimer was en dat onze kant niet noodzakelijk de goeie kant is. Hij is zelfs Rome nog te lijf gegaan omdat hij vond dat de paus niet katholiek genoeg was.»

Onderschriften

«Ik hou niet van onderschriften bij foto's. Ik heb ze nu pas nog laten wegnemen in het S.M.A.K. De pure, zakelijke informatie, tot daar aan toe. Jaar en plaats, dat volstaat. Ik ben geen journalist maar ook geen echt kunstenaar. Mijn foto's zijn zeker niet documentair. Ik construeer mijn werkelijkheid. Het geheel moet meer zijn dan de som van de delen. In die zin zijn mijn foto's leugens. En

daarom ben ik tegen onderschriften. Als ik het werkelijke verhaal van mijn foto's zou vertellen - het wat, waar en waarom - dan zie je meestal een heel andere foto. Een ander verhaal dan wat ik wil vertellen.»

India

«België is klein. Te klein. In België kan een fotograaf niet leven van zijn werk. Of hij moet een vaste opdrachtgever hebben. En dan is hij niet vrij. Ik had geen keuze. Ik moest wel naar het buitenland. India is voor mij de poort geweest. Mijn eerste buitenland-reis. Heeft voor mij alles veranderd. Ik moet ergens naar toe waar veel mensen zijn. Waar ik goed kan oefenen, dacht ik. Het is de Ganges-vallei geworden. De streek met de hoogste bevolkingsdichtheid, wist ik. In 1985 ben ik er naar toe getrokken. Hier in Gent had ik een klein galerijtje met fotowinkelletje erbij. XYZ heette het. Omdat er naast een seksinema lag, de ABC. Die is er nu nog. XYZ was nauwelijks leefbaar. Ik verdiende bij in het onderwijs. India heeft alles veranderd. Een enorme cultuurschok, een enorme ervaring. Schrik gehad, maar ook veel geleerd. Vier jaar later ben ik professioneel fotograaf geworden. Ik had eindelijk vertrouwen en ik kreeg opdrachten.»

Religie

«Na God Inc., mijn reportage over Amerikaanse sekten in '92, pinnen ze me nogal eens vast op religie. Terwijl ik dacht dat de machteloosheid mijn thema was. Wat ook maar een illusie is. Na tien jaar merk ik dat tijd evenveel vat op mij heeft als op andere dingen. God Inc. is verouderd. Te naïef, te pamphletistisch. Religie is gewoon een dankbaar onderwerp. Je hebt mensen, je hebt een theater kader en je hebt anachronismen. Met die elementen kan je gemakkelijk goeie foto's maken. Daarom ben ik geen religieus mens. Integendeel, ik zet me juist nog altijd af. Wat met mijn schooltijd te maken heeft. Het Sint-Amanscollege in Kortrijk was echt zéér katholiek. Het Vlaamse schuldbesef is mij niet vreemd. Altijd iedereen willen te vriend houden, dat gevoel. Ik merk dat de collega's in het buitenland daar minder last van hebben.»

Gêne

«Ik heb last van schaamte als ik fotografeer. Steeds meer. Pure schrik die ik moet overwinnen om niet als indringer beschouwd te worden. Kijk, ik ben een fotograaf en stel mij bloot aan uw realiteit, die stap is altijd weer moeilijk. Tijdens de sektereportage was het

bijvoorbeeld een marteling om een kerk binnen te stappen. Vaak durf ik geen foto's te maken, al weet ik zeker dat het een schitterend beeld kan opleveren. Steeds vaker laat ik het toestel thuis of in de hotelkamer. Mijn vrouw klaagt trouwens dat ik toch zo weinig foto's neem van de jongste zoon.»

«Andere collega's hebben minder moeite met gêne. Maar dat zie je dan ook aan hun foto's. Ik heb tijd nodig. En ik moet afstand kunnen nemen van mijn onderwerp. Maar ik verstopt me niet. Ik sta niet achter een paal of zo. Ik ben altijd zeer aanwezig. Soms reageren mensen in hun gedrag op mijn aanwezigheid. Wat sommige foto's versterkt en andere totaal vernielt. Ik wil ze uiteindelijk in een positie krijgen dat het interessant wordt om ze te fotograferen. Mijn foto's zijn nooit persoonlijk bedoeld. Ik zie de mensen als acteurs. Als emanatie van een idee.»

België

«Als ik voor lange tijd in het buitenland ben geweest, neem ik altijd even de auto en toer wat rond in Vlaanderen. En dan valt het me toch op hoe eng we hier leven. Mijn huisje, mijn tuintje, mijn loonfiche. We worden navelstaarders hier. Steeds meer, merk ik. Op de journaals komen Waalse items nauwelijks nog aan bod. Laat staan de buitenland-

se. Of het moet al een BV zijn die over de taalgrens of naar het buitenland trekt. Niet dat het in het buitenland zoveel beter is. Als je drie maanden in Spanje zit, denk je echt dat Spanje het centrum van het universum is. Dat heb je in de Verenigde Staten ook. Een volledig jaar ben ik ginder geweest en welgeteld één keer is België in het tv-nieuws gekomen. En nu ben ik ook nog vergeten waarover dat toen ging.» (lacht)

Magnum

«Magnum is natuurlijk prestige. Een fotograafcollectief dat in 1947 is opgericht en dat nog altijd onafhankelijk is. Als enige. Ik ben één van de 45 fotografen. Eén van de 45 aandeelhouders ook. In 1990 voorgedragen, in 1992 associé, en vanaf 1994 volwaardig lid. En telkens moet je verschijnen voor de vakjury. Dat is de procedure. Uiteindelijk blijft het individueel knokken. We krijgen geen loon of zo. Maar met Magnum kom je wel overal via de voordeur binnen.»

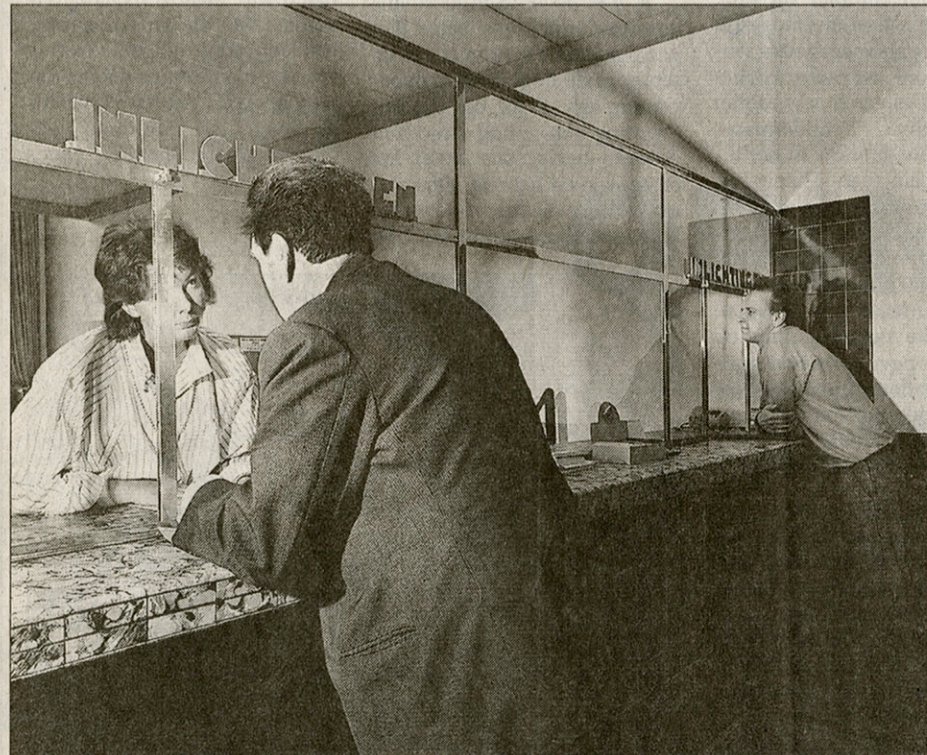
«Ik zou best in Parijs willen wonen. Of in New York. Maar de huur is er zo hoog. En dus woon ik hier in Gent en heb ik het tweede grootste huis van alle Magnum-fotografen. Op vijf minuten van het centrum, op vijf minuten van het station. Met de Thalys van 10 voor 7 ben ik om 9 uur op het kantoor in

Parijs. Dikwijls nog voor mijn Parijsse collega's. En voor de rest heb ik geïnvesteerd in computers. Dat is mijn poort tot het buitenland.»

Fotografie

«Ik heb puur journalistieke opdrachten gedaan. Cambodja of een Jospin op de dag van de presidentsverkiezingen... Ik merk dat mijn keuze niet noodzakelijk de keuze is van de redacties. Ik zie zelden sterke beelden in kranten. Knip de foto's uit de krant, haal ze uit hun context, en er schiet dikwijls niks meer over. Terwijl beelden de actualiteit moeten overstijgen. Er iets aan moeten toevoegen. Zwart-wit is in die zin gemakkelijker. Zwart-wit is drama. Zwart-wit ontsnapt aan trivialiteit. Maar in zwart-wit heb ik alles verteld. Ik werk nu in kleur. Kleur is aartsmoelijk want kleur is snel oppervlakkig. Veel complexer om afstand mee te nemen, om je wil aan op te dringen. Kleur is ook niet te manipuleren. Want als je dat doet, dan zie je het meteen.»

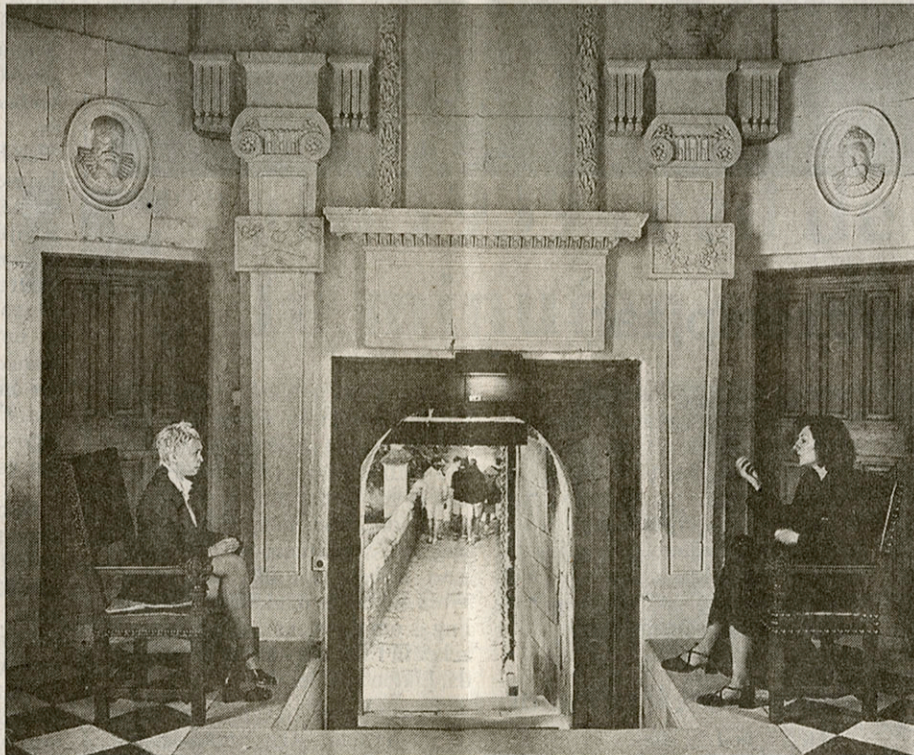
«Geef mij maar de flits. Met extra-licht krijg je een theateraal effect. Alsof het geïnceneerd is, maar wat het nooit mag zijn. Nooit. Uiteindelijk blijft alles maar een momentopname. Een foto. Een en een fotograaf kan niet alles bevatten.»

EVROPA 2: Gent, 1987

«Het Noordstar-fonds, het filiaal in Gent. Toen een commerciële opdracht voor het jaarverslag van die verzekeringsgroep. Maar ik vond de foto nog altijd passen. Als eigentijdse variant op de biechtstoel.»

© Carl DE KEYZER / Magnum

EVROPA 3: Chenonceaux, 1999.

«Ik heb me ook laten inspireren door de klassieke opbouw van de schilderijen uit Karels tijd. Dit zijn twee museumwachters in het kasteel van Chenonceaux. Ik heb ze helemaal niet zo doen zitten. Die twee zaten zich daar onnoemelijk te vervelen. De link met keizer Karel? Hij is daar geweest natuurlijk.»

© Carl DE KEYZER / Magnum

EVROPA 4: Chantilly, 1999.

«Le prix de Diane, de grote jaarlijkse picknick voor de Parijse adel. Wellicht liepen er Habsburgers rond. Chantilly is voor de Franse adel wat Ascot is voor de Britse adel. Maar hier is het feest gedaan en die dame viel om van zattigheid.»

© Carl DE KEYZER / Magnum